

ЛЬВІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ

Кафедра олімпійського, професійного та адаптивного спорту

Пітин М. П.

ЛЕКЦІЯ

з навчальної дисципліни

АДАПТИВНИЙ СПОРТ (додаткова спеціалізація)

ЗАРОДЖЕННЯ ТА ФОРМУВАННЯ ПАРАЛІМПІЙСЬКОГО СПОРТУ.

ОКР «спеціаліст»

“ЗАТВЕРДЖЕНО”

на засіданні кафедри теорії спорту

„27” серпня 2015 р. протокол № 1

Зав. каф _____ Ю.Бріскін.

Зародження та формування паралімпійського спорту.

1. Загальна характеристика Сток-Мандевільського періоду розвитку паралімпійського руху.
2. Загальна характеристика I Паралімпійського періоду.
3. Загальна характеристика II Паралімпійського періоду.
4. Загальна характеристика III Паралімпійського періоду.
5. Хронологія літніх Паралімпійських ігор.
6. Хронологія зимових Паралімпійських ігор.
7. Представництво нозологічних груп спортсменів у літніх Паралімпійських іграх.
8. Представництво нозологічних груп спортсменів у зимових Паралімпійських іграх.

1. Загальна характеристика Сток-Мандевільського періоду розвитку паралімпійського руху

Сучасні Паралімпійські ігри, де змагаються і спортсмени з пошкодженнями опорно-рухового апарату, і спортсмени з вадами зору, у деяких з котрих (1996-2000рр.) брали участь спортсмени з вадами інтелекту, виникли завдяки діяльності Людвіга Гуттманна та Міжнародної Федерації Сток-Мандевільських ігор, що провела в Англії перші змагання для спортсменів-спинальників. Одночасне проведення ігор XIV Олімпіади у Лондоні у 1948 р. і перших змагань зі стрільби з ілюструє динаміка кількості їх учасників - країн та спортсменів, а також кількості нозологічних груп спортсменів-паралімпійців. Так, якщо у I Паралімпійських іграх взяло участь 400 спортсменів з 23 країн, то у XI літніх Паралімпійських іграх кількість країн-учасниць збільшилася понад уп'ятеро і склала 127 офіційних та 1 незалежну команду, а спортсменів збільшилася майже удесятеро і склала 3843 учасники, а у XII склала 136 країн і 3969 спортсменів. Подібна, хоча й менш вражаюча тенденція спостерігається і у зимових Паралімпійських іграх - від 250 спортсменів 14 країн до 580 учасників 36 країн.

Нозологічний склад учасників Паралімпійських ігор змінювався (табл.4). Так, якщо у Паралімпійських іграх 1960-1968 рр. брали участь лише спортсмени з

пошкодженнями хребта та спинного мозку, то вже з Паралімпійських ігор 1972 р. починається як демонстраційна, так і офіційна участь спортсменів інших нозологій - з вадами зору (у 1972 р. - демонстраційна, а з 1976 р. офіційна участь), з іншими пошкодженнями опорно-рухового апарату (з 1976 р., окрім Паралімпійських ігор 1980 р.), ампутаціями та церебральним паралічем (з 1980 р.).

Нозологічні групи спортсменів у літніх Паралімпійських іграх

Рік та місце проведення Паралімпійських ігор	Пошкодження спинного мозку	Вади зору	Інші порушення опорно-рухового апарату ("Les Autres")	Ампутації	Церебральний параліч	Вади інтелекту
1960, Рим						
1964, Токіо						
1968, Тель-Авів						
1972, Гейдельберг						
1976, Торонто						
1980, Арнем						
1984, Нью-Йорк, Сток-Мандевіль						
1988, Сеул						
1992, Барселона						
1996, Атланта						
2000, Сідней						
2004, Атени						

Демонстраційна участь

Спортсмени усіх зазначених нозологій змагалися у Паралімпійських іграх 1984 р., хоча й у різних містах (Нью-Йорк та Сток-Мандевіль), а з наступних ігор у Сеулі (1988 р.) - у єдиних комплексних змаганнях. Демонстраційна участь спортсменів з порушеннями інтелекту відбулася у 1992 р. Офіційно спортсмени цієї нозології змагалися у Паралімпійських іграх 1996-2000 рр.

Спортсмени різних нозологій розподіляються на змагальні групи відповідно до загальних та функціональних класифікацій.

Загальна класифікація дозволяє визначити діагноз і ступінь поразки організму. Функціональна - ступінь рухових можливостей для участі в змаганнях з відповідного виду спорту, причому рухові можливості паролімпійців враховуються незалежно від їх тренуваності, а клас спортсмена підлягає постійному перегляду з урахуванням можливих функціональних змін організму.

До загальних класифікаційних груп належать спортсмени з вадами зору (3 класи); пошкодженнями спинного мозку (8 класів); ампутаціями (9 класів); церебральним паролічем (8 класів); з іншими ("Les Autres") пошкодженнями опорно-рухового апарату (6 класів). Спортсмени, які не мають можливості ходити,

яю, "SB1-SB9" для брасу (від англ. "swimming"- плавання, "breast stroke" - брас).

У баскетболі на візках рухові можливості спортсмена оцінюються в 1 - 4,5 балів, а сума балів команди з 5 спортсменів не може перевищувати 14. Подібні класифікаційні норми застосовуються в усіх видах спорту програми літніх Паралімпійських ігор.

Більш детально класифікації спортсменів у Паралімпійських іграх подано у відповідному розділі.

Одним з найважливіших компонентів Паралімпійського спорту є програма Паралімпійських ігор. Програма Паралімпійських ігор не була сталою, змінювалася протягом існування ігор (табл.5).

Види спорту та спортивні дисципліни включалися до програми Паралімпійських ігор та вилучалися з неї під впливом різноманітних чинників. Змінювалася кількість та співвідношення спортивних дисциплін, комплектів нагород тощо (Рис.1-10).

Аналіз зазначених чинників дає підстави виділити періодизацію Паралімпійських ігор.

Таблиця 1

Види спорту в програмах літніх Паралімпійських ігор

Рік та місце проведення Паралімпійських ігор	Види програми																							
	Стрільба з лука	Легка атлетика	Баскетбол	Метання дротиків	Фехтування	Більярд	Плавання	Настільний теніс	Парерліфтинг	Лаунбол	Голбол	Стрільба	Волейбол	Боротьба	Бочі	Велоспорт	Кінний спорт	Футбол	Дзюдо	Теніс	Регбі	Вітрильний спорт	Мініфутбол	
1960, Рим																								
1964, Токіо																								
1968, Тель-Авів																								
1972, Гейдельберг																								
1976, Торонто																								
1980, Арнем																								
1984, Нью-Йорк, Сток-Мандевіль																								
1988, Сеул																								
1992, Барселона																								
1996, Атланта																								
2000, Сідней																								
2004, Атени																								

Види програми
 Показові види спорту

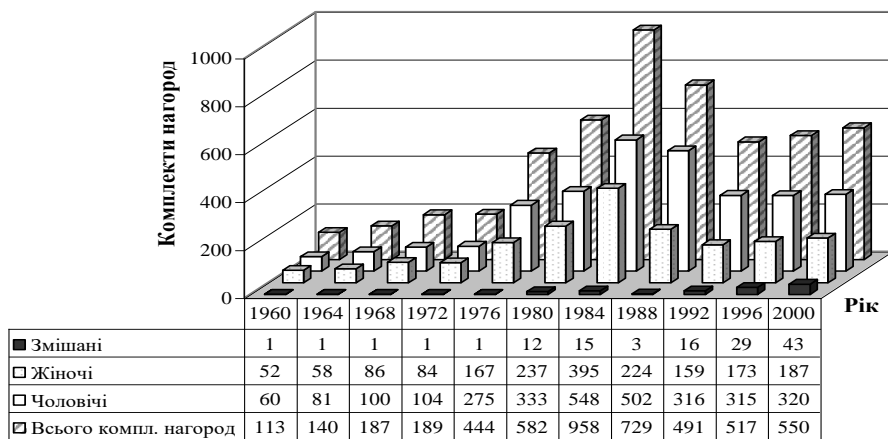

Рис.1. Кількість комплектів нагород у літніх Паралімпійських іграх

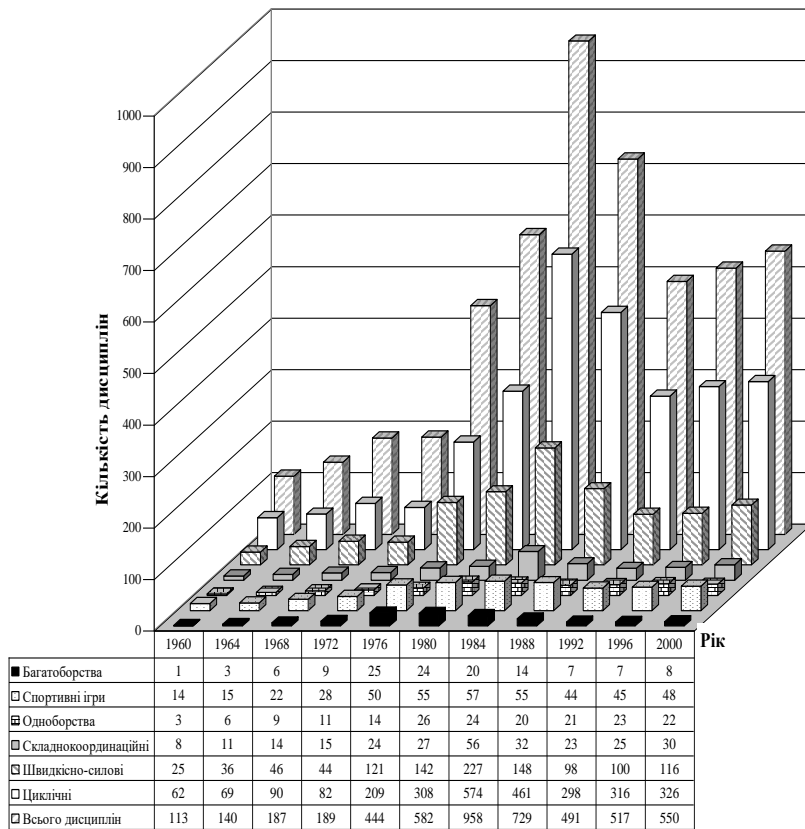

Рис.2. Спортивні дисципліни у програмах літніх Паралімпійських ігор

Періоди відрізняються кількістю країн та спортсменів, що брали участь у Паралімпійських іграх, кількістю видів спорту та спортивних дисциплін, розіграних комплектів нагород, класифікаційних груп та нозологічним складом учасників, функціонуванням організаційних структур спорту інвалідів тощо.

Отже, основними періодами розвитку Паралімпійських ігор є:

- Сток-Мандевільський період - 1952-1959 рр. (I-VIII Сток-Мандевільські ігри)
- Перший Паралімпійський період - 1960-1972 рр. (I-IV Паралімпійські ігри);
- Другий Паралімпійський період -1976-1988 рр. (V-VIII Паралімпійські ігри);
- Третій Паралімпійський період - з 1992 р. (з IX Паралімпійських ігор).

Слід зауважити, що межі періодів розвитку Паралімпійських ігор є досить умовними. Наприклад, незважаючи на те, що нам виявляється більш доцільним відраховувати початок третього Паралімпійського періоду з 1992 р. - IX

Паралімпійських ігор, тобто перших, що проведені під егідою Міжнародного паралімпійського комітету, є певні підстави взяти за точку відліку 1989 р. - момент його створення.

Також необхідно відзначити, що у різних інформаційних джерелах відомості про кількісний склад учасників Паралімпійських ігор, кількість видів спорту та спортивних дисциплін тощо дещо відрізняються. Це зумовлено, перш за все, відсутністю, особливо в перших періодах розвитку Паралімпійських ігор, уніфікованої системи обліку зазначених показників.

2. Загальна характеристика I Паралімпійського періоду (1960-1972 рр.)

Як було зазначено, у 1952 р. відбулися I Міжнародні Сток-Мандевільські ігри спорту. "Мета Сток-Мандевільських ігор, - писав Л.Гуттманн, - об'єднати паралізованих чоловіків і жінок із усіх кінців світу в міжнародному спортивному русі, і нехай спорт надихне, дасть надію і підбадьорить тисячі паралізованих". У 1960 р. IX Міжнародні Сток-Мандевільські ігри відбулися за межами Великої Британії - у Римі, і фактично стали I Паралімпійськими іграми.

У Паралімпійських іграх першого періоду змагалися спортсмени з пошкодженнями хребта і спинного мозку, і лише у IV Паралімпійських іграх взяли демонстраційну участь спортсмени з вадами зору.

Хронологія та кількісний склад учасників Паралімпійських ігор першого періоду представлені у табл.6.

Таблиця 2

Хронологія ігор першого Паралімпійського періоду

Проведення ігор			Кількість учасників	
гри	рік	Місце	Спортсменів	Країн
	1960	Рим, Італія	400	23
I	1964	Токіо, Японія	390*	22
		Тель-Авів, Ізраїль	750*	29

II	968			
V	972	1	Гейдельберг, Німеччина	1004
				44

*орієнтовна кількість

Перші Паралімпійські ігри відбулися в Римі у 1960 р., у цих змаганнях брало участь 400 паралізованих спортсменів, які представляли 23 країни. Найбільша кількість спортсменів представляли Італію, а також США, Велику Британію, які і очолили рейтингову таблицю, завоювавши найбільшу кількість медалей. У I Паралімпійських іграх також брали участь спортсмени Ізраїлю, Нідерландів, Південної Африки, Бельгії, Швеції, Франції, Німеччини, Австралії та інших країн.

Програма передбачала змагання зі стрільби з лука, плавання, баскетболу, фехтування, метання дротиків, снукеру, настільного тенісу і легкої атлетики.

включені в програму Паралімпійських ігор як найбільш поширені види спорту, а також доступні спортсменам-інвалідам з різними ступенями ураження. В плаванні були представлені усі стилі і розіграно 62 комплекти нагород. В легкій атлетиці на перших іграх були представлені лише швидкісно-силові дисципліни, а саме метання спису, штовхання ядра та специфічний вид програми Паралімпійських ігор - метання булави ("індіанського жезла"). Окрім того, спортсмени змагалися у п'ятиборстві. Усього в легкій атлетиці було розіграно 26 комплектів нагород. Фехтування було представлено двома видами зброї, а саме рапірою та шаблею. Розіграно 3 комплекти медалей: 2 серед чоловіків і 1 серед жінок. Настільний теніс в подальшому став одним з важливіших видів спорту не лише паралімпійської програми, а й реабілітаційних заходів. На перших іграх було розіграно 11 комплектів медалей. Спортсмени змагались індивідуально та в парах. Специфічним видом спорту було метання дротиків, особливістю змагань з якого є спільні змагання чоловіків та жінок. Протягом першого періоду програма ігор розширилась на два види програми, а саме паверліфтинг і лаунбол. Паверліфтинг включав лише одну нозологічно детерміновану вправу - жим лежачи. На II Паралімпійських іграх, коли цей вид спорту був включений до програми, в різних вагових категоріях було розіграно 4 комплекти нагород. Змагання з лаунболу проходять на відкритих майданчиках з трав'яним покриттям і нагадують боулінг. Пізніше цей вид спорту

поступився у програмах Паралімпійських ігор іншим змаганням з кулями - бочі. З'явилися також два показові види - голбол та стрільба.

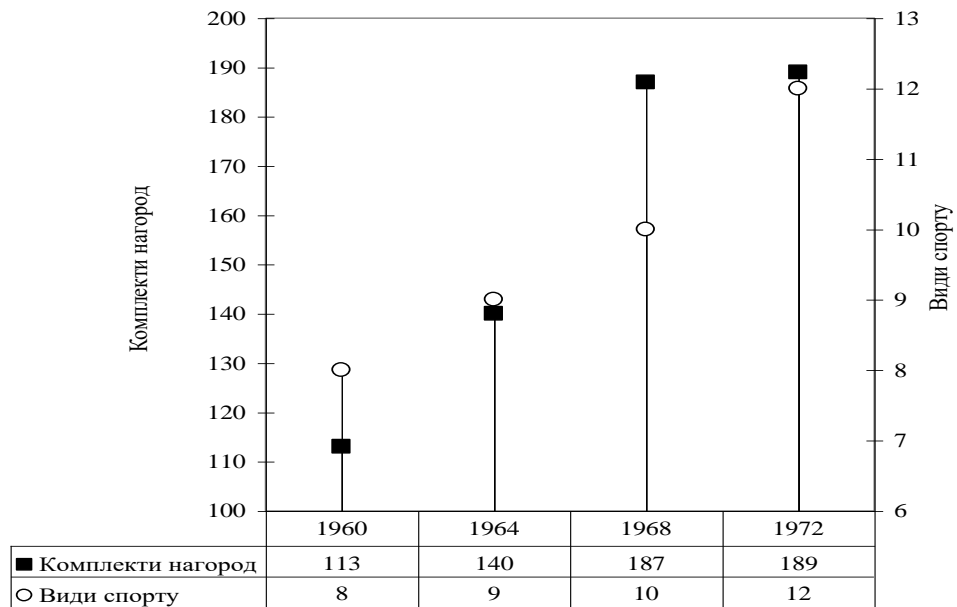

Рис.3. Кількість комплектів нагород та видів спорту в іграх першого Паралімпійського періоду

Протягом першого періоду кількість комплектів нагород (Рис.3.) зростає пропорційно кількості видів спорту від 113 на I Паралімпійських іграх 1960 р. до 189 на IV Паралімпійських іграх 1972р. Спостерігається лінійна динаміка незначного збільшення як видів спорту, так і комплектів нагород .

Кількість комплектів нагород, розіграних серед чоловіків та жінок суттєво не відрізнялася: у I Паралімпійських іграх серед чоловіків їх було розіграно 60, серед жінок - 52, що склало відповідно 53% та 46%, окрім цього один комплект нагород був розіграний у змішаному виді програми (метанні дротиків). До завершення першого періоду Паралімпійських ігор співвідношення між чоловічими і жіночими видами програми суттєво не змінилося: чоловічі види програми займали 53-58%, жіночі 41-46%, змішані 0,6-0,9% (Рис.4).

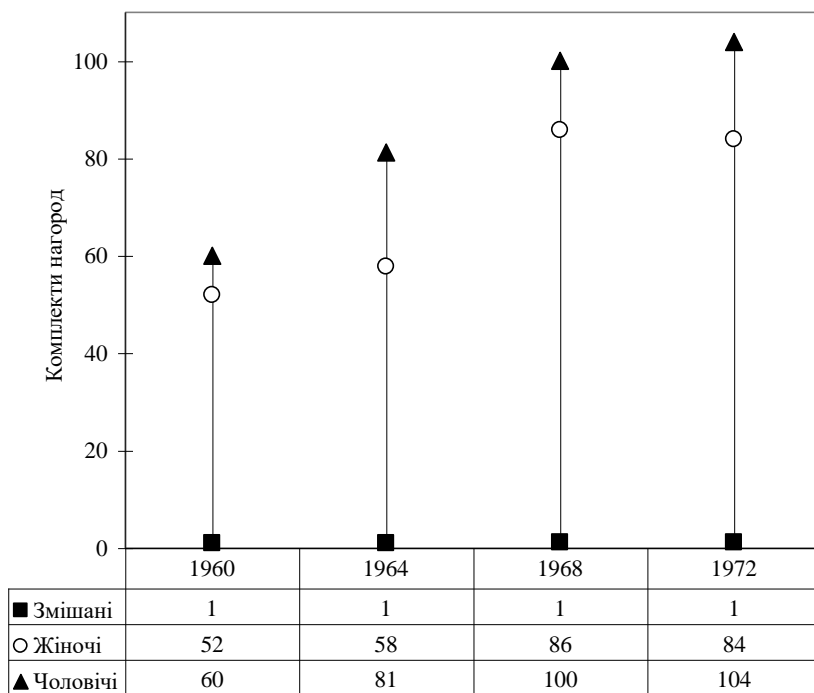

Рис.4. Кількість комплектів нагород чоловічих, жіночих та змішаних змагань в іграх першого Паралімпійського періоду

Виявлено ще одну специфічну особливість змісту Паралімпійської програми, а саме істотну диспропорцію у видах змагань, що належать до різних груп видів спорту згідно класифікації за специфікою рухів, а також структурою змагальної і тренувальної діяльності (Рис.5).

Переважання (у середньому 48,2 %) циклічних дисциплін у програмі Паралімпійських ігор пов'язано, насамперед з великою кількістю класифікаційних (стартових) груп в цих видах програми, широким розповсюдженням таких видів спорту як легка атлетика та плавання, доступністю цих видів спорту людям з різноманітними ураженнями. До 1972р. програма змагань з легкої атлетики була розширена такими дисциплінами, як слалом 60 м та 100 м, естафета 4×40 м та 4×60 м (в усіх цих видах програми спортсмени змагалися у візках). До IV Паралімпійських ігор представництво циклічних видів спорту зменшилось до 43,4%, а збільшилась кількість швидкісно-силових дисциплін (від 22,1% до 25,7%), спортивних ігор і, особливо, багатоборств - з 0,9% до 4,8%.

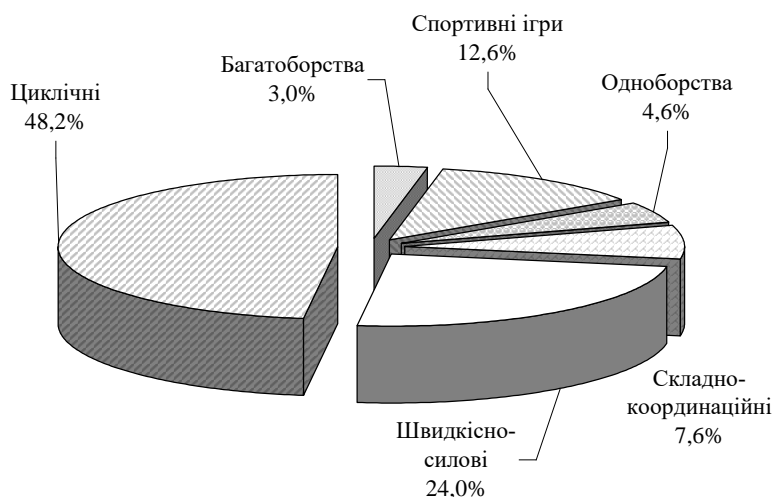

Рис.5. Узагальнена структура програм ігор першого Паралімпійського періоду

Значно в меншій мірі в першому Паралімпійському періоді були представлені одноборства (2,6-5,8%, у середньому 4,6%) і складнокоординаційні види спорту (7,1-7,9%, у середньому 7,6%), дещо більша питома вага спортивних ігор (10,7%-14,8%, у середньому 12,6%) завдяки специфічним для Паралімпійських ігор видам спорту, таким як снукер та лаунбол. Для ігор першого Паралімпійського періоду характерно і те, що їх програма формувалась досить стихійно і визначалась лише Міжнародною федерацією Сток-Мандевільських ігор, були відсутній регламентований механізм суддівства і проведення змагань, стандартизація організаційної і матеріальної бази, місця змагань не завжди були пристосовані для пересування на візках, тому залучалась велика кількість волонтерів; не було єдиного міжнародного координаційного органу. Певний вплив на формування програми чинили погляди й особиста позиція Людвіга Гуттманна. Всі ігри першого Паралімпійського періоду проходили під назвою "Міжнародні Сток-Мандевільські ігри".

I Паралімпійські ігри

(IX Міжнародні Сток-Мандевільські ігри)

1960 рік, Рим

У 1958 році Людвіг Гуттманн та професор Антоніо Магліо, директор Центру спинного мозку при Італійському Національному інституті страхування розпочали підготовку до організації Міжнародних Сток-Мандевільських ігор у Римі.

Ігри 1960 року було офіційно визнано ІХ щорічними Міжнародними Сток-Мандевільськими іграми. Назву "Паралімпійські ігри" було закріплено за ними та усіма подальшими іграми лише у 1984 році.

У цих іграх взяли участь лише спортсмени на візках. Перші ігри зіткнулися із першими проблемами. Не всі місця у селищі спортсменів були доступними для людей, які пересуваються у інвалідних візках. Спортсмени потребували опіки при підйомі та спуску сходами. Для допомоги були залучені військовослужбовці.

В той час, коли більшість спортсменів були розміщені на території я ядра), баскетбол, плавання (вільний стиль, на спині та брас), настільний теніс (у одиночному та парному розрядах), стрільба з лука, метання дротиків, а також п'ятиборство (стрільба з лука, плавання, метання списа та булави, штовхання ядра), що воно було включеним до легкоатлетичної програми (Рис.6).

У програмі I Паралімпійських ігор найбільш широко були представлені циклічні види спорту. Було розіграно 62 комплекти нагород, що складало 54,9% усіх розіграних нагород.

Видатні результати показали Франко Россі з Італії (фехтування), Дік Томпсон з Великої Британії та Рон Штайн з США (легка атлетика). У баскетболі досягнула успіху американська команда, що перемогла Ізраїль та Нідерланди. У фехтуванні домінувала італійська команда, що здобула всі 9 медалей у змаганнях на рапірах та шаблях. У неофіційному командному заліку лідирувала команда Італії, слідом за нею розташувались результати Великої Британії та США.

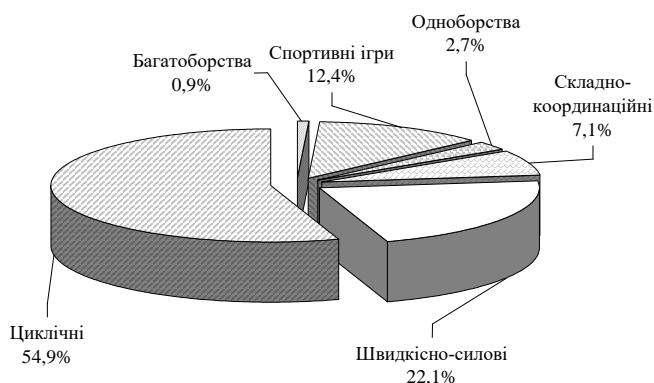

Рис.6. Структура програми I Паралімпійських ігор

Церемонія закриття 25 вересня проходила у Пляцетто делло Спорт в Олімпійському селищі у присутності патрона ігор дона Карла Грончі та сера Людвіга Гуттманна, який підсумував ігри наступними словами: "Величезна кількість спортсменів та людей, що забезпечували їх супровід, у повній мірі усвідомили значення ігор у Римі як нового зразка реінтеграції паралізованих у суспільство, а також у світ спорту".

II Паралімпійські ігри

1964 рік, Токіо

Після успішного проведення I Паралімпійських ігор у 1960 році у Римі, сер іграх в Англії і на наступні ігри в липні 1963 року доктор Накамура запросив з собою групу фахівців. В цій групі були Голова новоствореної Японської Спортивної Асоціації Інвалідів Й.Касаї та члени уряду Японії. Містер Касаї згодом став Головою Організаційного комітету Паралімпійських ігор 1964 року.

Кошти для фінансування ігор було залучено через пожертви ряду організацій, частково з державного та приватного секторів японської економіки. До складу цих організації увійшли Національний та Столичний уряди, Японська Торгова Палата та Професійна Бейсбольна Асоціація, а також більш ніж 2000 інших спонсорів.

Церемонія відкриття проходила на полі Ода, розташованому в Олімпійському селищі за участі 5000 глядачів. На Церемонії відкриття ігор були присутні Патрони ігор - Його Імператорська Величність Принц Акахіто та Принцеса Мічіко. На II Паралімпійських іграх вперше застосовані паралімпійський прапор, гімн та символ.

Місцева та національна преса, радіо та телебачення інтенсивно висвітлювали Паралімпійські події, всупереч попереднім побоюванням Оргкомітету щодо зацікавленості засобів масової інформації через фокусування уваги на Олімпійських іграх.

Найбільші делегації прибули з Великої Британії (70 спортсменів), та США (66 спортсменів).

Програма змагань складалася з таких видів спорту як стрільба з лука, легка атлетика, баскетбол, метання дротиків, фехтування, більярд, плавання, настільний теніс, додався паверліфтинг. До програми Паралімпійських ігор було включено нові

дисципліни, зокрема метання диску, спринт на візках (60 м). В подальшому перегони на візках стали одним з найбільш важливих Паралімпійських видів спорту.

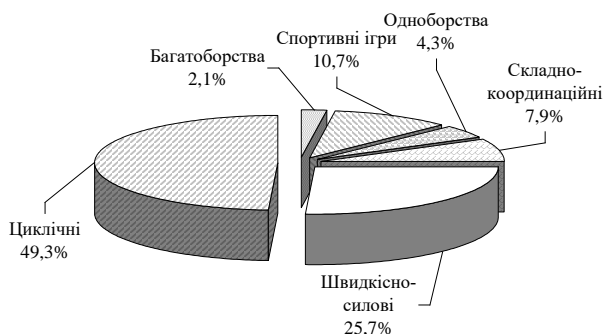

Рис.7. Структура програми II Паралімпійських ігор

У співвідношенні ж спортивних дисциплін відбулися незначні зміни - зменшилася до 54,9% кількість циклічних дисциплін, натомість кількість швидкісно-силових зросла до 25,7%, спортивних ігор до 10,7%, одноборств до 4,3%, складнокоординаційних дисциплін і багатоборств до 7,9 і 2,1% відповідно (Рис.7).

В цих змаганнях пережили свою зоряну годину Рон Штайн з США та Даніель Еразмус з Південної Африки у легкій атлетиці, Маргарет Герріман з Зімбабве у стрільбі з лука, Серж Бек з Франції у фехтуванні, Дік Томпсон з Великої Британії.

Загалом протягом ігор було розіграно 140 комплектів нагород, встановлено 45 світових рекордів.

Лідерами за кількістю золотих нагород стали США, Велика Британія та Італія. Японія, що перенесла наприкінці Другої світової війни ядерні бомбардування Хіросіми і Нагасакі, з особливою увагою поставилася до спортсменів-інвалідів. Токійські ігри продемонстрували можливості паралізованих людей: подолавши більш 20 000 км, люди на візках взяли участь як у значних спортивних змаганнях, так і в численних суспільних заходах, перетворивши на краще ставлення японців до людей із функціональними порушеннями. Соціальним результатом ігор стало відкриття у Японії спеціалізованих підприємств, що створили робочі місця для інвалідів.

III Паралімпійські ігри

1968 рік, Тель-Авів

На Паралімпійських іграх 1964 року у Токіо мексиканські спостерігачі запропонували проводити наступні Паралімпійські ігри разом із іграми ІХХ

Олімпіади у Мехіко. Несподіванкою стало рішення мексиканського уряду про відміну зобов'язань щодо їх проведення "через технічні ускладнення", що його було оприлюднено у 1966 році.

Із прагненням зберегти традицію проведення ігор у рік ігор Олімпіади, сер Людвіг Гуттманн прийняв пропозицію уряду Ізраїлю та Ізраїльської організації інвалідів щодо проведення у 1968 році Міжнародних Сток-Мандевільських ігор у Рамат-Гані поблизу Тель-Авіва. Заявка Ізраїлю про проведення ігор була мотивована бажанням країни відзначити таким чином 20-річчя своєї незалежності.

Церемонія відкриття 4 листопада проходила на стадіоні університету Гебрю у Єрусалимі перед глядачами, кількість яких перебільшувала 10000 осіб. Ігри проголосив відкритими заступник прем'єр-міністра Й.Аллон.

Під керівництвом Герсона Губермана спортивну програму було суттєво розширено порівняно із програмою ігор у Токіо у 1964 році.

Були вперше представлені такі види спорту та дисципліни, як лаунбол, жіночий баскетбол та спринт (100 м) у інвалідних візках. Зміни також відбулись у системі класифікації спортсменів.

Були проведені змагання з легкої атлетики, баскетболу, метання дротиків, фехтування, більярду, плавання, настільного тенісу, лаунбоулу та паверліфтингу. Питома вага циклічних дисциплін склала 48,1%, швидкісно-силових - 24,6%, спортивних ігор - 11,8%, складнокоординаційних дисциплін, одноборств та багатоборств - 7,5%, 4,8 та 3,2% відповідно (Рис.8).

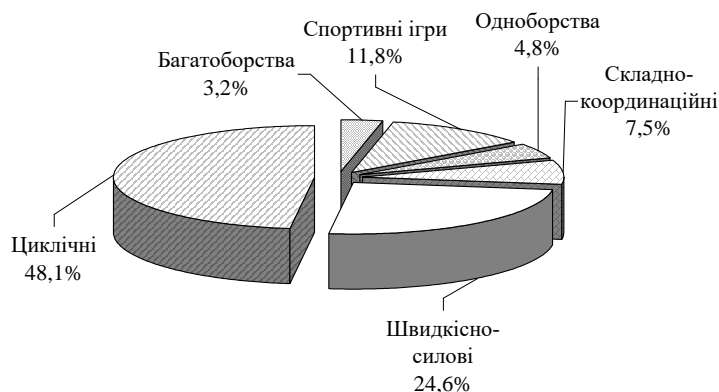

Рис.8. Структура програми III Паралімпійських ігор

Роберто Марсон, якому було тоді 25, був проголошений видатним спортсменом ігор. Після здобуття у 1964 році у Токіо двох золотих медалей у легкій

атлетиці, Марсон активно тренувався у плаванні та фехтуванні. Цього разу він виграв 9 золотих медалей - три у легкій атлетиці, три у плаванні та три у фехтуванні. Іншим видатним спортсменом стала 24-річна Лоріанн Дод з Австралії. Протягом одного дня вона встановила три рекорди у плаванні. Двадцятирічний Ед Оуен з США зібрав щедрий урожай медалей: три золоті та бронзову у легкій атлетиці, дві золоті у плаванні та срібну у баскетболі.

Фінал баскетболу серед чоловіків викликав захоплення і мав елемент несподіваності. Під проводом неперевершеного капітана Баруша Хагаї після напруженої боротьби Ізраїль переміг США з рахунком 47:37. У кінцевому рахунку США посіли перше місце у неофіційному командному заліку із 30 золотими нагородами, на другому опинилась Велика Британія - 27 золотих медалей, на третьому - Ізраїль - 15 золотих медалей.

Церемонія закриття 13 листопада проводилась на площі ярмарків у Тель-Авіві за присутності заступника прем'єр-міністра Аллона. На Паралімпійських іграх 1968 року було проведено змагання у 187 дисциплінах.

IV Паралімпійські ігри

1972 рік, Гейдельберг

Паралімпійські ігри 1972 року проводились не в тому ж місті, що й ігри XX Олімпіади. Міжнародна Федерація Сток-Мандевільських ігор планувала, що Німецька Асоціація Неповносправних Спортсменів проводитиме ігри у Мюнхені слідом за Олімпійськими іграми. Але після ігор XX Олімпіади олімпійське селище було закрито і перебудоване у приватні помешкання. Німецька Асоціація Неповносправних Спортсменів безрезультатно намагалася організувати відповідне помешкання для очікуваної 1000 спортсменів.

Муніципалітет міста Гейдельберг запропонував проводити ігри у Інституті Фізичного Виховання. Для проведення ігор оргкомітет та Німецька Асоціація неповносправних спортсменів залучили джерела фінансування Міністерства Праці та Міністерства Внутрішніх Справ, Національного олімпійського комітету та уряду землі Баден-Вюртенберг.

Д-р Густав Хайнеман, Президент Федеративної Республіки Німеччини, був Патроном ігор і 2 серпня був присутній на Церемонії відкриття. Найбільш

представницькими були команди Німеччини (80 учасників), а також Великої Британії та Франції.

Рис.9. Структура програми IV Паралімпійських ігор

Протягом семи днів змагань під гаслом "1000 учасників - 1000 Чемпіонів" було встановлено 26 світових рекордів, зокрема у плаванні, де вперше були використані електронні засоби визначення результату. Ван дер Бенден з Нідерландів встановив новий рекорд у плаванні 100 м вільним стилем - 1:12.40, канадський спортсмен Е.Реймер встановив світовий рекорд у метанні диску - 29.91 м, і атлети, третьою була команда Південно-Африканської Республіки.

Паралімпійськими видами Гейдельбергу були стрільба з лука, легка атлетика, баскетбол, метання дротиків, фехтування, більярд, плавання, настільний теніс, паверліфтинг, лаунбоул.

Паралімпійські ігри 1972 року у Гейдельберзі також представили світові такі види спорту як стрільба, голбол та спринт (100 м) для спортсменів з вадами зору. Спортсмени цієї нозології офіційно візьмуть участь у наступних Паралімпійських іграх у Торонто.

Зберігається тенденція до поступового врівноваження питомої ваги груп спортивних дисциплін у програмі Паралімпійських ігор.

Після проведення ігор фахівці працювали над удосконаленням правил змагань з кожного виду спорту, було прийнято рішення про створення підкомітетів з видів спорту Міжнародних Сток-Мандевільських ігор. Створення субкомітетів сприяло самостійному розвитку спорту інвалідів, особливо спорту у візках.

Під час ігор у Гейдельберзі була реалізована різнобічна соціальна та культурна програми. Була також реалізовано ідею "Півного намету" - великого шатра, встановленого у Реабілітаційному центрі, що він став місцем неформального

спілкування. Цю традицію було продовжено на щорічних Міжнародних Сток-Мандевільських іграх та Паралімпіадах 1976, 1980 та 1984 років.

3. Загальна характеристика другого паралімпійського періоду (1976-1988 рр.)

Другий Паралімпійський період характеризується значним розширенням і упорядкуванням програми Паралімпійських ігор, збільшенням кількості їх учасників, залученням до ігор спортсменів різних нозологічних груп, а також активним формуванням міжнародної організаційної структури інваспорту. Хронологія та кількісний склад учасників Паралімпійських ігор другого періоду представлені у табл.7.

Отже, протягом другого Паралімпійського періоду програма ігор значно розширилась, були включені такі види спорту як волейбол, кульова стрільба, голбол, боротьба, велоспорт, футбол, кінний спорт, бочі, дзюдо, теніс - наприкінці другого періоду програма ігор включала 17 видів спорту, що і пояснює значне збільшення кількості комплектів нагород.

Таблиця 3

Хронологія ігор другого Паралімпійського періоду

Проведення ігор			Кількість учасників	
гри	Рік	Місце	Спортсменів	Країн
	1976	Торонто, Канада	1657	42
I	1980	Арнем, Нідерланди	2500*	42
II	1984	Нью-Йорк, США	1780	41
		Сток-Мандевіль, Велика Британія	1100*	45
III	1988	Сеул, Південна Корея	3053	61

*орієнтовна кількість

Непропорційно видам спорту більше, ніж в 2 рази, порівняно із IV Паралімпійськими іграми, зросла кількість розіграних комплектів нагород: якщо у 1972 р. їх було 189, то у 1976 р. - 444 (Рис.10).

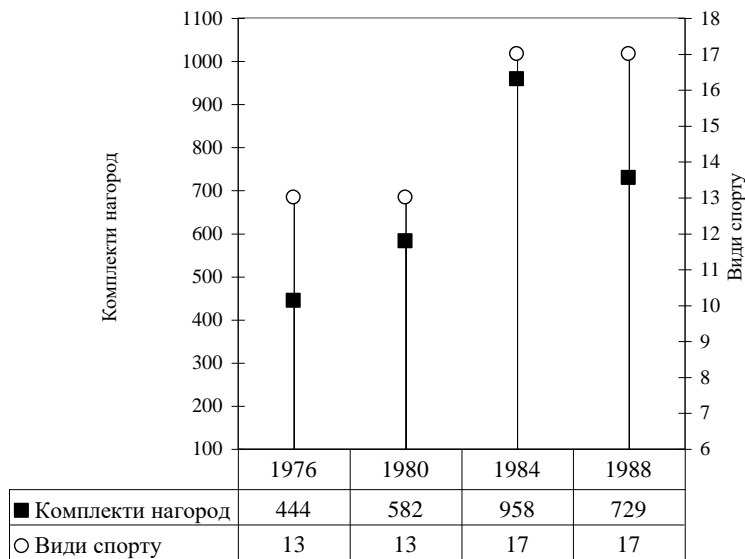

Рис.10. Кількість комплектів нагород та видів спорту в іграх другого Паралімпійського періоду

Це пояснюється появою в легкій атлетиці великої кількості трекових дисциплін, а саме дистанцій 60 м, 100 м, 200 м, 400 м, 800 м, 1000 м та 1500 м, естафети 4×100м, і, відповідно, класифікаційних груп у них. Аналогічна ситуація спостерігалась і в плаванні.

Піком по кількості розіграних комплектів нагород став 1984р. - було розіграно 958 комплектів. В цей рік Паралімпійські ігри проводились по два боки Атлантики: в Сток-Мандевілі і в Нью-Йорку, що було зумовлено бажанням спортсменів на візках провести свої ігри окремо від спортсменів інших нозологій.

Хоча кількість видів спорту та комплектів нагород значно збільшилась, співвідношення між чоловічими та жіночими видами програми істотно не змінилося. Жіночі види програми - 37-41%, чоловічі - 57-62% та 0,3-2,1% - змішані (Рис.11), на відміну від ігор Олімпіад, де таке співвідношення спостерігалось лише у іграх Олімпіади в Сіднеї у 2000 р. Лише на Паралімпійських іграх 1988 р. зменшилась кількість жіночих видів програми до 30% і збільшилась кількість чоловічих до 69%.

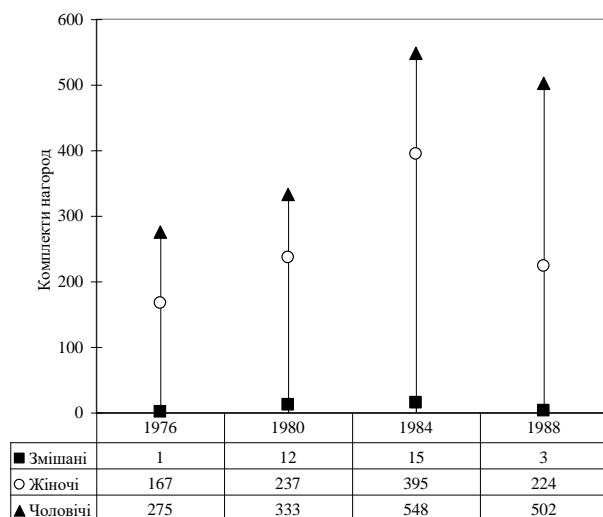

Рис.11. Кількість комплектів нагород чоловічих, жіночих та змішаних змагань в іграх другого Паралімпійського періоду

Також збільшення кількості комплектів нагород пов'язане із збільшенням кількості нозологій спортсменів - учасників. Якщо у першому Паралімпійському періоді в іграх брали участь спортсмени лише однієї нозології (з пошкодженням хребта і спинного мозку (ПХСМ), то вже в 1980 р. у Арнемі їх було чотири: спортсмени з ПХСМ, з ампутаціями, з вадами зору та церебральним паралічем. Відповідно, в кожній нозології з'явилась велика кількість стартових груп, що особливо проявилось на іграх 1988р. (зустрічались випадки, коли в стартовій групі не набиралося навіть 3-х спортсменів). Вперше на цих іграх до програми було егка атлетика, плавання - усі види уражень; волейбол - з ампутаціями, пошкодженнями хребта і спинного мозку та церебральним паралічем; дзюдо - з вадами зору; кінний спорт - усі види уражень; теніс та стрільба з лука - з пошкодженнями хребта і спинного мозку; паверліфтинг - з пошкодженнями хребта і спинного мозку та ампутаціями; стрільба кульова - з пошкодженнями хребта і спинного мозку, ампутаціями, церебральним паралічем; настільний теніс - з пошкодженнями хребта і спинного мозку, ампутаціями, церебральним паралічем та іншими ураженнями опорно-рухового апарату; фехтування - з пошкодженнями хребта і спинного мозку та церебральним паралічем; голбол - з вадами зору; метання дротиків - з пошкодженнями хребта і спинного мозку; лаунбол - пошкодженнями хребта і спинного мозку. Участь в Паралімпійських іграх спортсменів різних нозологій зумовлено створенням у цьому періоді (1976-1988 рр.) Міжнародних спортивних федерацій (організацій): у 1978 р. - Міжнародної спортивно-рекреаційної організації осіб з церебральним паралічем, у 1981 р. - Міжнародної спортивної асоціації осіб з вадами зору тощо. Структура програм Паралімпійських ігор (

Рис.12), співвідношення груп видів спорту зазнали певних змін порівняно із першим періодом.

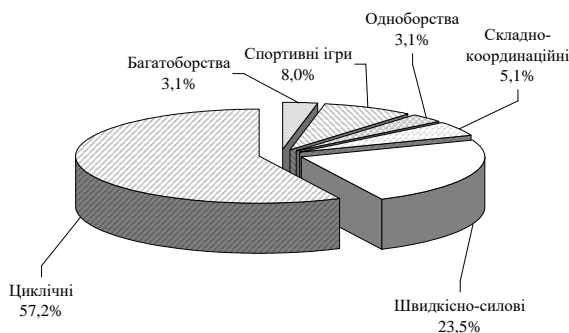

Рис.12. Узагальнена структура програм ігор другого Паралімпійського періоду

Відбулося суттєве збільшення циклічних дисциплін (до 57,2%) за рахунок інших видів програми - складнокоординаційних (5,1%), спортивних ігор (8,0%) та одноборств (3,1%). Майже не змінилася питома вага швидкісно-силових дисциплін та багатоборств (23,5 та 3,1% відповідно).

У зв'язку із зростанням популярності і авторитету Паралімпійських ігор як соціального явища виникла необхідність створення координаційного органу, який би визначав зміст паралімпійської програми і забезпечував збалансованість між різними видами спорту з огляду на інтереси міжнародних спортивних організацій, зацікавлених у поширенні свого виду спорту. В березні 1982 р. створено координаційний комітет для проведення спортивних змагань інвалідів. Паралімпійські ігри 1984 р. вперше було проведено централізовано під керівництвом єдиного міжнародного органу - Міжнародного координаційного комітету.

У 1988 р. VIII Паралімпійські ігри були проведені на тих самих спортивних спорудах та майданчиках, що і ігри Олімпіади у Сеулі. За ствердженням колишнього Президента Міжнародного паралімпійського комітету д-ра Роберта Стедварда, саме на VIII Паралімпійських іграх відбулася зміна Паралімпійських пріоритетів з реабілітації на спорт вищих досягнень.

Після понад двадцятирічної перерви вдалося повернутися до задуму сера Л.Гуттманна і проводити Паралімпійські ігри в тому самому місті і на тих самих спортивних спорудах, що й ігри Олімпіади. Можливість реалізувати це історичне рішення сприяла значному підвищенню соціального значення Паралімпійських ігор та актуалізації назви цих змагань - використання префіксу "пара" - "подібний" або

"той, що приєднався". Взагалі ж у другому Паралімпійському періоді ігри мали назви "Торнтолімпіада" (1976 р.), "Олімпіада для інвалідів. Арнем" (1980 р.), "Паралімпійські ігри" (1984 та 1988 рр.)

V Паралімпійські ігри

1976 рік, Торонто

У іграх 1976 року брало участь 1657 спортсменів (серед яких було 253 жінки) з 42 країн. Декілька країн відмовилися від ігор через участь Південної Африки. Вперше у Паралімпійських змаганнях брали участь 261 спортсмен-ампутант та 187 спортсменів з вадами зору. У перегонах на візках додалися нові дистанції 200 м, 400 м, 800 м и 1500 м, вперше використано спеціальний візок для перегонів.

Змагання відбулися зі стрільби з лука, легкої атлетики, баскетболу, метання 11,3%, багатоборства 5,6%, складнокоординаційні дисципліни 5,4 % та одноборства -3,2%.. Спостерігається чергове збільшення питомої ваги циклічних дисциплін, а також відсутність визначеної стратегії формування програм Паралімпійських ігор.

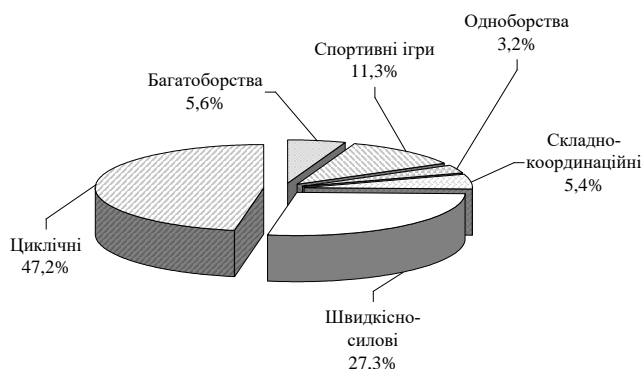

Рис.13. Структура програми V Паралімпійських ігор

Завдання організації були ускладнені залученням спортсменів різних нозологій. Стала зрозумілою необхідність створення міжнародної структури, здатної організувати Паралімпійські ігри для багатьох нозологічних груп, координувати діяльність Організаційних комітетів та Міжнародних Федерацій, здійснювати контроль.

Кошти для проведення ігор були залучені через приватні пожертви та дії Провінційного Уряду Онтаріо.

Для транспортування спортсменів та персоналу з місць проведення змагань до їх помешкань було задіяно шкільні автобуси та вантажний транспорт.

Групи за нозологіями були розселені окремо - спортсмени на візках в Університеті Йорка, інші групи - в Університеті Торонто та в Інституті сліпоти.

Вперше відбулися щоденні телевізійні трансляції Паралімпійських ігор для 600000 глядацької аудиторії Південного Онтаріо.

На Церемонії відкриття 3 серпня на Вудбайнському треку близько 24000 вив світовий рекорд у спринті (100 м) на візках - 19.0 секунд, та переміг на дистанціях 800 і 1500 м. Девід Кілі також був у складі баскетбольної команди США, що у матчі за золоті нагороди з рахунком 59:46 виграла в команди Ізраїля.

У плаванні спортсмени Нідерландів завоювали загалом 36 медалей.

Всього ж на іграх було встановлено 38 світових та 1 Паралімпійський рекорд.

За кількістю медалей в неофіційному заліку перемогу святкували спортсмени США, за ними з великим відривом розташувалися команди Нідерландів та Ізраїлю.

Церемонія закриття, що проходила 11 серпня на стадіоні Центрального парку у присутності 5000 глядачів завершила яскраве дійство, що тривало 9 днів під гаслом "Час бути разом".

VI Паралімпійські ігри

1980 рік, Арнем

Очікувалось, що Паралімпійські ігри 1980 року проводитимуться у Москві - столиці ігор XXII Олімпіади. Однак через відсутність позитивної реакції СРСР, Національні федерації Данії, Нідерландів та Південної Африки заявили про наміри щодо проведення ігор.

За сприянням Німецької Спортивної Асоціації інвалідів було ухвалено рішення на користь Нідерландів. Щоб упоратись із масштабним дійством, з метою залучення коштів для організації ігор, Оргкомітетом у 1976 році було створено телепрограму "Телебінго", а у 1977 році - Фонд Олімпійських ігор для інвалідів.

Ігри проводилися у Національному Спортивному Центрі "Папендаль" у Арнемі.

Її Королівська Високість Принцеса Нідерландів Маргарет була патроном ігор. Уряд країни допомагав, головним чином, надаючи підтримку військовими, використанням армійських казарм для поселення спортсменів та персоналу.

Принцеса Маргарет офіційно відкрила ігри, у яких взяли участь 42 країни та 2500 спортсменів. 2 липня на стадіоні "Папендаль" Церемонію відкриття вітали ого команда Нідерландів перемогла шведську з рахунком 3:0, Паралімпійським видом спорту для спортсменів з вадами зору було офіційно визнано голбол, у змаганнях з якого серед 11 команд перемогла команда Німеччини. Вперше змагалися спортсмени з церебральним паралічем.

Розширення залучення нозологічних груп спортсменів, збільшення кількості стартових груп дозволило розіграти понад 580 комплектів нагород (з них 308 у циклічних дисциплінах), викликавши проблему "інфляції медалей", що її було вирішено лише декілька років потому.

Незважаючи на наявність у програмі нових спортивних ігор, їх відносна кількість зменшується до 9,5%, також зменшується відносна кількість швидкісно-силових та складнокоординаційних дисциплін (24,4 та 4,6% відповідно), багатоборств (4,1%), натомість питома вага циклічних дисциплін та одноборств зростає до 52,9 та 4,5% відповідно (Рис.14).

Рис.14. Структура програми VI Паралімпійських ігор

У плаванні американка з вадами зору Тріша Зорн виборола 5 золотих медалей, встановивши 4 світові рекорди. У легкій атлетиці канадієць з ампутованою ногою Арнольд Болдт виграв золоту медаль у стрибках у висоту з результатом 1,96 м, встановивши світовий рекорд. У цих іграх першенствували команди США, Німеччини та Канади .

Змагання пройшли під назвою "Олімпіада для інвалідів. Арнем". Це був єдиний випадок, коли у назві ігор інвалідів було використано слово "Олімпіада", що не знайшло схвалення МОК.

Для паралімпійців Арнема було складено спортивні програми для чотирьох основних нозологічних груп, вперше представлених в одному місці їхніми міжнародними спортивними федераціями.

Також було ініційовано створення Міжнародного координаційного комітету, у якому було представлено кожен федерацію. До кінця 80-х років ХХ століття Міжнародний координаційний комітет був керівним органом ігор.

VII Паралімпійські ігри

1984 рік, Сток-Мандевіль та Нью-Йорк

Незважаючи на проведення VII Паралімпійських ігор під егідою єдиної організації - Міжнародного координаційного комітету, дезінтеграційних процесів у Паралімпійському спорті уникнути не вдалося.

Попередньо планувалося зібрати на змаганнях у США чотири нозологічні групи спортсменів (на візках, з церебральним паралічем, ампутаціями та іншими пошкодженням опорно-рухового апарату, з вадами зору). Спортивні організації інвалідів були налаштовані на обов'язкове проведення Паралімпійських ігор у місті проведення ігор Олімпіади, але, як громадські організації, вони не мали формального відношення до Організаційного комітету Олімпійських ігор Лос-, Йорк та Національною Гвардією. Висвітлення ігор у засобах масової інформації було найбільш на той час значним у історії спорту неповносправних - його здійснювали провідні телевізійні компанії та газети США, а також BBC-TV, телебачення Нідерландів та ФРН, телебачення та радіо Швеції.

Президент США Рональд Рейган офіційно відкрив ігри 17 червня на церемонії у Мітчел Парку. За проведенням змагань з 13 видів спорту спостерігало понад 80000 глядачів.

Спортсмени з ампутаціями - у візках та стоячі, були розподілені на 9 класів і змагались у легкій атлетиці, лаунболі, стрільбі, плаванні, настільному тенісі, волейболі та паверліфтингу. Спортсмени з церебральним паралічем були поділені на 8 класів та змагались у легкій атлетиці, стрільбі з лука, стрільбі, плаванні, настільному тенісі, велоспорті, кінному спорті, паверліфтингу, бочі та футболі.

Шість класів спортсменів з іншими пошкодженнями опорно-рухового апарату змагались у легкій атлетиці, стрільбі з лука, плаванні, стрільбі, настільному тенісі, волейболі, паверліфтингу та баскетболі.

Три класи спортсменів з вадами зору змагались у легкій атлетиці, плаванні, боротьбі та голболі.

У всіх нозологічних групах було показано видатні результати. Американський спортсмен з ампутацією Джим Мартинсон встановив світовий рекорд у спринті (100 м) на візках - 17,13 секунд.

Переможець змагань з паверліфтингу Чарлз Рейд був визнаний найкращим спортсменом із церебральним паралічем. Спортсмен з вадами зору Уінфорд Гайнес з 75. Третіми стали шведи - 103 медалі.

Церемонія відкриття ігор у Сток-Мандевілі була проведена 22 липня під керівництвом Його Королівської Високості принца Чарлза, який офіційно відкрив ігри. 3000 глядачів вітали спортсменів у візках.

Спортсмени змагались у 10 видах спорту: стрільбі з лука, легкій атлетиці, баскетболі, фехтуванні, лаунболі, стрільбі, більярді, плаванні, настільному тенісі та пауерліфтингу. Вперше відбувся марафон серед спортсменів у візках.

Було встановлено велику кількість світових та Паралімпійських рекордів, особливо у легкій атлетиці. Швед Райнер Кушаль та американець Барт Додсон виграли по дві золоті медалі. Швейцарець Гайнс Фрай виграв золото у перегонах на 1500 м, 5000 м та у марафоні. Фроз Нітлішпах з Швейцарії здобув п'ять золотих і одну срібну медаль у спринті (100, 200 та 400 м), перегонах на 800 та 1500 м і слаломі на візку, встановивши три світових та один Паралімпійський рекорд.

Канадієць Рік Гансен, який пізніше об'їхав навколо світу в інвалідному візку у своєму турі "Людина у русі" виграв золоті медалі у перегонах на 1500 м та марафоні.

Інгрид Лоринсон з Данії здобула шість золотих медалей у легкій атлетиці, а американка Марсія Бевард - стільки ж у плаванні.

Дещо змінився розподіл сил у баскетболі. У чоловічому турнірі французька команда виграла в голандської з рахунком 68:61 і одержала свою першу Паралімпійську золоту медаль. Жіноча команда Німеччини з рахунком 43:32

захистила свою золоту медаль Арнема у матчі проти Ізраїлю [4, **Error! Reference source not found.,Error! Reference source not found., Error! Reference source not found., Error! Reference source not found., Error! Reference source not found.**].

Незважаючи на успіх Сток-Мандевільських ігор, їх організатори погодилися з необхідністю та важливістю проведення єдиних Паралімпійських ігор у тому ж місці, що й ігри Олімпіади, за участю представників усіх паралімпійських нозологій під егідою Міжнародного координаційного комітету.

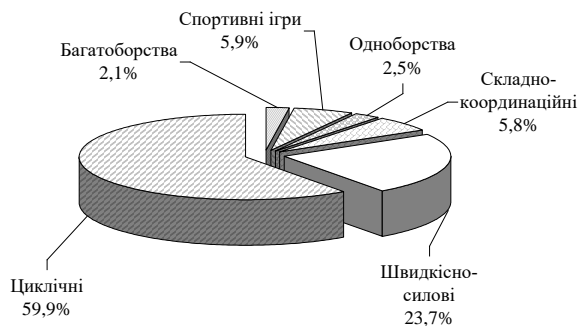

Рис.15. Узагальнена структура програми VII Паралімпійських ігор

У структурі програми VII Паралімпійських ігор (Рис.15) значно переважали циклічні дисципліни (59,9%). Однак, на нашу думку, структура програми VII Паралімпійських ігор не є репрезентативною через фактичне непроведення єдиних Паралімпійських ігор, неспіврозмірну із іншими іграми кількість стартових груп та розіграних комплектів нагород (958). З іншого боку, ми вважаємо недоцільним відокремлений розгляд програм Нью-Йоркських та Сток-Мандевільських ігор.

VIII Паралімпійські ігри

1988 рік, Сеул

Однією з найважливіших спортових подій світового рівня стало проведення ігор XXIV Олімпіади та VIII Паралімпійських ігор на тих самих спортивних спорудах - вперше в історії Паралімпійських ігор, тобто спортсмени-паралімпійці змагалися з використанням обладнання, що воно було збудоване, налагоджене та перевірене з урахуванням суворих Олімпійських вимог.

Спортсмени, тренери та технічний персонал команд були розселені у спеціально збудованому селищі, що складалось з 10 будинків з 1316 апартаментами і розташувалось на відстані лише 4 км від Олімпійського стадіону.

Неприємною несподіванкою стала неможливість проведення змагань у 156 спортивних дисциплінах, переважно серед спортсменів з важкими вадами, через участь менш, ніж трьох спортсменів в одному виді. Стало очевидним, що Паралімпійські ігри можуть викликати довіру інвесторів лише завдяки запровадженню обґрунтованих стандартів формування складу їх учасників. Це зумовило зсув пріоритетів Паралімпійських ігор з реабілітаційних на спортивно-результативні.

Церемонія відкриття 15 жовтня проводилась на Олімпійському стадіоні перед 75000 глядачів. Рекордна кількість спортсменів - 3053 - з 61 країни взяла участь у параді. Президентом Міжнародного координаційного комітету д-ром Дженсом Броманом було представлено версію сучасного Паралімпійського прапора.

Ігри було проголошено відкритими Президентом Республіки Корея Ро Та Ву. Змагання висвітлювали 2368 акредитованих журналістів, обслуговували 554 арбітри, 4971 асистент, 6431 волонтер, 962 особи супроводу.

Було представлено 16 видів спорту в офіційній програмі: стрільба з лука, легка атлетика, баскетбол, бочі, велоспорт, фехтування, футбол, голбол, дзюдо, лаунбол, паверліфтинг, стрільба, більярд, плавання, настільний теніс, волейбол. Теніс на візках було представлено як показовий вид спорту.

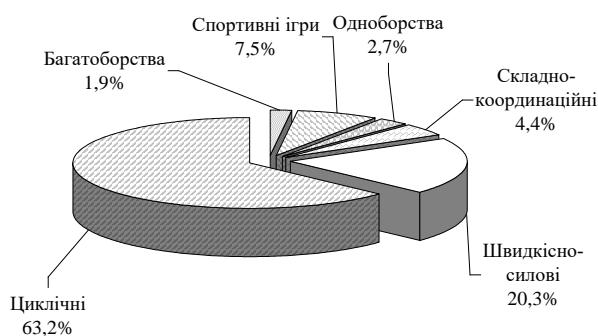

Рис.16. Структура програми VIII Паралімпійських ігор

У програмі VIII Паралімпійських ігор (Рис.16) зберігається диспропорція на користь циклічних дисциплін, питома вага яких склала 63,2%. В свою чергу, швидкісно-силові дисципліни склали 20,3%, спортивні ігри 7,5%, складнокоординаційні - 4,4%, одно- та багатоборства - 2,7% та 1,9% відповідно.

Ігри 1988 року показали значне зростання рівня спортивної підготовленості багатьма спортсменами, що вони виграли по декілька золотих медалей у різних видах спорту.

Тріша Зорн з США, спортсменка з вадами зору класу В2, виграла 12 золотих медалей у плаванні (10 в індивідуальних змаганнях та 2 в естафетах), встановивши 9 світових рекордів. Мустафа Бадід з Франції переміг у перегонах на візках на дистанціях 200, 1500, та 5000 м, а також у марафоні. Атлет в інвалідному візку Фроз Нітлішпах з Швейцарії виграв три золоті медалі у змаганнях на 200 м, 800 м та у слаломі. Конні Гансен з Данії отримала 5 золотих нагород у змаганнях на 400 м, 800 м, 1500 м, 5000 м та марафоні у візках. Деніз Ольгер з США на протезованій нозі здолав 12-секундний бар'єр на стометровій дистанції - він пробіг цю відстань за 11,73 секунди. Жіноча команда США одержала свою першу золоту медаль у баскетболі, з рахунком 38:31 перервавши 16-річний марафон Паралімпійських перемог Німеччини, що розпочався ще у 1972 році. Загалом на іграх під гаслом "Єднання для оклику" було встановлено 971 рекорд. Бюджет VIII Паралімпійських ігор склав \$ 26000000.

Церемонія закриття проводилась 24 жовтня.

В неофіційному командному заліку перше місце посіла команда США (268 медалей), друге - Німеччини (189 медалей), третє - Великої Британії (179 медалей).

4. Загальна характеристика третього паралімпійського періоду (з 1992 р.)

У третьому Паралімпійському періоді Паралімпійський спорт набуває повного суспільного визнання і стає суттєвою складовою громадського життя. У третьому Паралімпійському періоді визначальним фактором у розвитку Паралімпійського спорту стає діяльність Міжнародного паралімпійського комітету, що його було створено у 1989 р., і членами якого стали шість міжнародних спортивних організацій: Міжнародний спортивний комітет глухих, Міжнародна федерація Сток-Мандевільських ігор, Міжнародна спортивна організація інвалідів, Міжнародна спортивна і рекреаційна асоціація (осіб з) церебральним паралічем, Міжнародна спортивна асоціація сліпих, Міжнародна спортивна асоціація (для осіб) з

розумовими вадами. Президентом Міжнародного паролімпійського комітету було обрано д-ра Роберта Стедварда.

У табл.8 представлено хронологію та кількісний склад учасників Паралімпійських ігор третього періоду.

Таблиця 4

Хронологія ігор третього Паралімпійського періоду

Проведення ігор			Кількість учасників	
Ігри	Рік	Місце	Спортсменів	Країн
IX	1992	Барселона, Іспанія	3020	82
X	1996	Атланта, США	3195	103
XI	2000	Сідней, Австралія	3843	127
XII	2004	Атени, Греція	3969	136

Формування програм Паралімпійських ігор у третьому періоді відбувалося під впливом суспільних чинників, що виявилось в наданні переваги більш видовищним і поширеним у світі, а також у Олімпійській програмі видам спорту. Саме через надання переваги більш видовищним і поширеним у світі, а також у Олімпійській програмі видам спорту до програм ігор третього Паралімпійського періоду було включено регбі на візках, вітрильний спорт, повернено після нетривалої відсутності (1988 р.) кінний спорт. З іншого боку, з програми було вилучено менш популярні снукер та лаунбол. Таким чином, кількість видів спорту в період з ігор 1992 р. до ігор 2000 р. зросла від 15 до 18 (Рис.17).

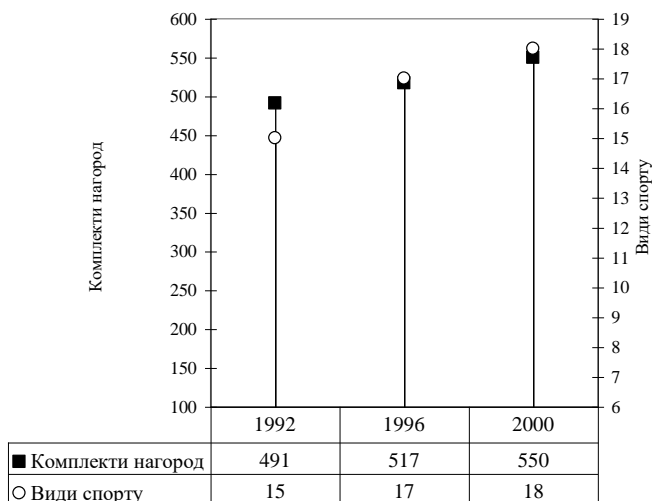

Рис.17. Кількість комплектів нагород та видів спорту в іграх третього Паралімпійського періоду

Протягом третього Паралімпійського періоду кількість комплектів розіграних нагород збільшувалась пропорційно кількості видів спорту - від 491 до 550 (Рис.17), розіграних у XI Паралімпійських іграх (Сідней, 2000 р.)

Кількість комплектів нагород, розіграних у IX Паралімпійських іграх (Барселона, 1992 р.) значно зменшилася порівняно з Сеульськими іграми 1988 р. - з 729 до 491, що пояснюється об'єднанням класифікаційних груп різних нозологій не за видами ушкоджень, а за збереженими можливостями. Фактично, було запроваджено сучасні принципи функціональних класифікацій спортсменів-паралімпійців.

У останніх Паралімпійських іграх XX століття були представлені 127 країн та 3843 спортсмена, тобто кількість країн зросла в 6 разів, а кількість спортсменів в 9,5 разів порівняно з першими Паралімпійськими іграми 1960 р., що свідчить про бурхливий розвиток і популярність Паралімпійського спорту. Кількість жіночих видів програми у 1992 р. порівняно з 1988 р. незначно збільшилась (з 30% до 32,4%), відповідно представництво чоловічих видів програми зменшилось (з 68,9% до 64,4%). Окрім того починає збільшуватись кількість змішаних видів програми у зв'язку з обмеженою кількістю спортсменів однієї статі з однаковим видом пошкодження та обмеженням можливості розширення програми ігор (Рис.18).

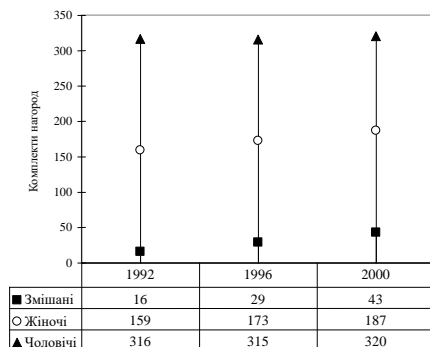

Рис.18. Кількість комплектів нагород чоловічих, жіночих та змішаних змагань в іграх третього Паралімпійського періоду

Змішані дисципліни представлені такими як бочі (у всіх іграх, окрім 1984 р., змагалися разом чоловіки і жінки), частково велоспорт (на XI іграх у міксті було розіграно 20 комплектів нагород), регбі на візках, вітрильний спорт, кінний спорт, кульова стрільба.

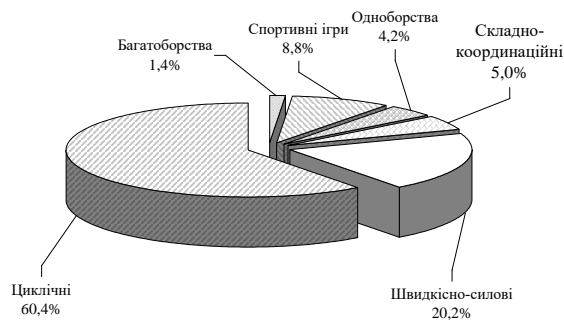

Рис.19. Узагальнена структура програм ігор третього Паралімпійського періоду

Співвідношення груп спортивних дисциплін (Рис.19) у цьому періоді є практично незмінним: циклічні 59-61% (в середньому 60,4%), швидкісно-силові 19-21% (в середньому 20,2%), спортивні ігри 8,7-9% (в середньому 8,8%), складнокоординаційні 4,7-5,4% (в середньому 5%), багатоборства 1,3-1,5% (в середньому 1,4%).

Це дає підстави стверджувати, що відбулася відносна стабілізація програми літніх Паралімпійських ігор.

Третій Паралімпійський період знаменувався і подальшим розширенням нозологічного складу спортсменів. Були залучені спортсмени з вадами інтелекту, однак нині їх участь у Паралімпійських іграх призупинена через класифікаційні проблеми.

ІХ Паралімпійські ігри

1992 рік, Барселона

Організатори Барселонської Паралімпіади були занепокоєні тим, що надмірна кількість спортсменів-паралімпійців могла знизити авторитет ігор та вагомість перемоги у них, тобто з небувалою гостротою постала проблема "інфляції медалей".

У зв'язку з цим, Оргкомітет зменшив кількість спортсменів шляхом встановлення жорсткої регламентації участі, суворих правил та критеріїв паралімпійської приналежності. Це спричинило до виникнення певних суперечок, однак і стимулювало змагальність та дозволило спортсменам з різними видами ушкоджень змагатися разом.

У Олімпійському селищі було розміщено 3020 спортсменів та 1000 тренерів, службовців, офіційних осіб та менеджерів. Селище було обладнаним усіма

необхідними для спортсменів пристроями, здійснювалися усі види медичного обслуговування.

Початково кошти для проведення Паралімпійських ігор 1992 року були недостатніми, однак завдяки сприянню з боку Іспанської Національної організації сліпих та понад 30 інших спонсорів, загальний бюджет ІХ Паралімпійських ігор склав 9527900000 песет, а самі ігри були визнані одними з найкращих у історії Паралімпіад. Було залучено понад 8000 волонтерів.

Перед відкриттям ІХ Паралімпійських ігор, у Барселоні відбувся І Паралімпійський Конгрес (31 серпня - 3 вересня).

Церемонію відкриття 3 вересня на Олімпійському стадіоні відвідали 65000 глядачів, понад 90 делегацій взяли участь у параді. За церемонією спостерігали мільйони телеглядачів. Присутність на Церемонії відкриття Президента МОК Хуана Антоніо Самаранча, короля Хуана Карлоса та королеви Софії підкреслювала значення ігор.

Протягом 12 днів паралімпійці змагалися у 15 видах спорту, понад 2372650 глядачів відвідали змагання та понад 7000000 (за іншими джерелами - понад 13000000) вперше спостерігали за щоденними телевізійними трансляціями змагань, що проводилися під гаслом "Спорт без обмежень" [Error! Reference source not found.,4,Error! Reference source not found.,Error! Reference source not found.,Error! Reference source not found.,Error! Reference source not found.,Error! Reference source not found.].

У програмі ІХ Паралімпійських ігор (Рис.20) були представлені циклічні (60,7%), швидкісно-силові (20%), складнокоординаційні (4,7%) дисципліни, питома вага спортивних ігор, одно- та багатоборств складала 9%, 4,3% та 1,4% відповідно, тобто відбулися досить суттєві зміни порівняно із попередніми Паралімпійськими іграми.

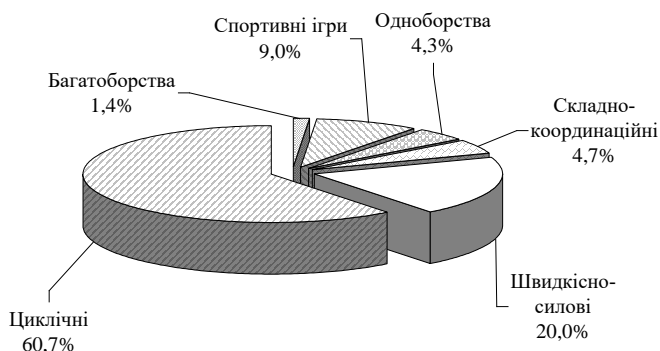

Рис.20. Структура програми ІХ Паралімпійських ігор

У іграх взяло участь 3020 спортсменів з 82 країн, близько 50% з них змагались в атлетиці та плаванні. У проведенні змагань взяли участь 659 суддів. Було встановлено 279 світових рекордів, розіграно 491 комплект нагород.

Видатна спортсменка з вадами зору Тріша Зорн з США виграла 10 золотих та 2 срібні медалі у плаванні. Джон Морган та Барт Додсон з США здобули по вісім медалей у плаванні та атлетиці відповідно, а капітан команди США Елізабет Скот одержала 7 золотих нагород у плаванні.

Фініш марафону серед чоловіків в інвалідних візках викликав захоплення 65000 глядачів Олімпійського стадіону, коли Гайнс Фрай з Швейцарії залишив позаду 196 спортсменів і перетнув лінію фінішу через 1:30.15 після старту. Конні Хансен з Данії, яка першенствувала у марафоні на візках серед жінок з Паралімпійським рекордом 1:42.48 встановила також Паралімпійські рекорди на 800-, 1500- и 10000 метрових дистанціях.

В бігові на 100 м спортсмен з однією ампутованою рукою Ажибула Адеу з Нігерії показав видатний результат - 10.72 - світовий рекорд. З таким результатом він міг би претендувати на залікові очки ігор XVI Олімпіади у Мельбурні (1956 р.) [4,**Error! Reference source not found.**]. У неофіційному командному заліку перше місце посіла команда США (175 медалей), друге - Німеччини (170 медалей), третє - Великої Британії (127 медалей).

Церемонія закриття відбулася 14 вересня на Олімпійському стадіоні.

Незабаром після Паралімпійських ігор у Мадриді було проведено змагання з легкої атлетики, плавання, баскетболу, футболу та настільного тенісу серед спортсменів з вадами інтелекту.

X Паралімпійські ігри

1996 рік, Атланта

На X Паралімпійських іграх відбувся дебют команди України як самостійної складової Паралімпійського руху.

В іграх поряд із спортсменами з вадами зору, пошкодженнями спинного мозку, церебральним паралічем, ампутаціями та іншими пошкодженнями опорно-рухового апарату, взяли участь 56 спортсменів з вадами інтелекту, які виступали у

легкій атлетиці та плаванні. Загалом, до Паралімпійських ігор у Атланті було залучено 3195 спортсменів (2415 чоловіків та 780 жінок), а також 1717 офіційних осіб та персоналу делегацій 103 країн, до організації ігор було залучено 11344 волонтери, близько 1000 військовослужбовців, 780 арбітрів. Проживання делегацій було організовано у 8000 апартаментах Паралімпійського селища, церемонія відкриття якого відбулася 12 серпня 1996 р.

Селище, що розташоване на території університету Джорджії дозволяло спортсменам, які брали участь у Паралімпійських іграх проживати, тренуватись та відпочивати. У селищі зібрано 6000 спортсменів, персоналу, делегацій та службовців. Мешканці могли легко пересуватися селищем, користуючись транспортною системою містечка або сіткою тротуарів.

Транспортна система селища передбачала наявність мережі транспортних зупинок, обладнаних сонцезахисними дошками. Транспортна система селища забезпечувала легкий доступ до усіх його ділянок.

Службовці Паралімпійської Родини мешкали у 47-поверховому готелі "Мерріот Маркіс". Члени Міжнародного паралімпійського комітету, міжнародних організацій інваспорту, Президенти та Генеральні секретарі Національних паралімпійських комітетів, службовці фірм-спонсорів - усі розмістилися у цьому готелі. Розташований у діловій частині міста Атланти, "Мерріот Маркіс" знаходився у 10 хвилинах їзди від Паралімпійського селища, Олімпійського стадіону та інших місць проведення змагань.

"Мерріот Маркіс" виконував функції штаб-квартири усіх служб Організаційного комітету Паралімпійських ігор. Секретаріат Міжнародного паралімпійського комітету також розташував свій офіс у "Мерріот Маркіс".

Організаційний комітет Паралімпійських ігор Атланти, спільно із Міжнародним паралімпійським комітетом розробив систему для організаційного забезпечення ігор - "якість, кількість та універсальність", що була спрямованою на найвищий рівень проведення змагань та максимальну кількість заходів.

Програма ігор містила змагання з 17 видів програми та демонстраційних видів спорту (вітрильний спорт та регбі на візках).

У структурі програми X Паралімпійських ігор (Рис.21) майже не відбулося змін порівняно із IX Паралімпійськими іграми.

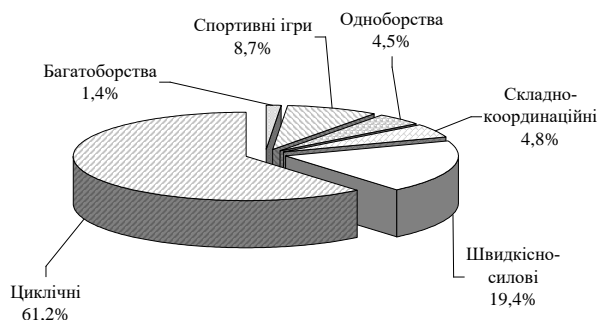

Рис.21. Структура програми X Паралімпійських ігор

Так, змінилася питома вага циклічних дисциплін з 60,7% до 61,2%, складнокоординаційних (4,7%-4,8%) та одноборств (4,3%-4,5%), зменшилася відносна кількість швидкісно-силових дисциплін з 20% до 19,4% та спортивних ігор з 9% до 8,7%, не змінилася кількість багатоборств (1,4%). X Паралімпійські ігри, на яких було встановлено 269 світових та 61 Паралімпійський рекорд, проводилися з 16 по 25 серпня під гаслом "Велич людського духу", однак Паралімпійські заходи розпочалися на 10 днів раніше офіційного відкриття, коли президент США У.Дж.Клінтон дав старт 1000-мильному марафону, від столиці США до столиці Паралімпіади-96.

У привітанні - зверненні до учасників У.Дж.Клінтон висловив думку про те, що подібні змагання - своєрідна модель життя. Спорт - це активний спосіб життя, чудовий приклад для тих, хто ще не визначився у пріоритетах, адже лише тренування, постійні фізичні навантаження дозволять забути про хворобу. Паралімпіада фокусує коло проблем, які суспільство має розв'язати відносно тих, хто опинився у біді, і наочно показати, як з допомогою спорту це можливо зробити. Якщо на Олімпійських іграх основний акцент робиться на демонстрації фізичних здобутків людського тіла, то гасло Паралімпіади "Велич людського духу". В інвалідних візках, на протезах, верхи на конях просувалася мужня естафета до Олімпійського стадіону Атланти, щоб довірити подолати останні метри дистанції визначним американським спортсменам- інвалідам - Тіму Віллісу, Скоту Голомбеку, Марії Ренієр, Ларрі Бенксу, Ел Мед.

Але найбільший сюрприз учасникам і гостям Паралімпіади підготували організатори на останньому етапі. Олімпійський факел вони вручили альпіністу Марку Вельману, який, незважаючи на параплегію підкорює гірські вершини. Для цього спортсмена на стадіоні була зроблена спеціальна трапеція, за допомогою якої, на руках, він і наблизився до чаші Олімпійського вогню, щоб запалити вогонь X Паралімпійських ігор.

оту медаль у індивідуальних змаганнях з плавання серед жінок на дистанції 50 м з Паралімпійським рекордом - 39.47 с.

Сполучені Штати посіли перше місце у із 157 нагородами, серед яких 46 були золотими. Наступною була Австралія із 106 медалями (42 золотих) і Німеччина із 149 нагородами (40 золотих).

Команда України у складі 31 спортсмена у п'яти видах спорту виборола 7 медалей (одну золоту, чотири срібні та дві бронзові).

Вперше продавалися квитки, а також права на телевізійні трансляції змагань та спонсорську діяльність. Ігри 1996 року в Атланті були першими, що привернули увагу спонсорів всесвітньої величини (IBM, Coca-Cola, Motorola тощо). Загалом до проведення ігор прилучилося понад 50 офіційних спонсорів та донорів, статус яких визначався внеском \$2000000-6000000 та \$10000-1000000 відповідно. Бюджет ігор склав близько \$90000000.

Однак, X Паралімпійські ігри стали не лише спортивною подією всесвітньої вартості. Третій Паралімпійський Конгрес, що розпочав роботу за 4 дні перед відкриттям змагань та відбувся з 12 по 16 серпня, зосередив свою увагу на економічних та політичних правах інвалідів, а також на глобальних досягненнях Паралімпійського спорту.

У Атланті була представлена культурна програма, зокрема мистецькі роботи інвалідів, продемонстровано зв'язок Паралімпійського спорту та суспільства [4, **Error! Reference source not found., Error! Reference source not found., Error! Reference source not found., Error! Reference source not found., Error! Reference source not found.**].

XI Паралімпійські ігри

2000 рік, Сідней

За спільним рішенням Організаційних комітетів Олімпійських та Паралімпійських ігор, організація Паралімпіади здійснювалася тими самими фахівцями та персоналом, що й організація ігор Олімпіади. Це рішення повністю виправдало себе. Паралімпійці та учасники Олімпійських ігор були розміщені в Олімпійському селищі із відповідним обслуговуванням та медичним забезпеченням. Протягом Паралімпійських ігор Олімпійське селище стало помешканням 3843 спортсменів, 2315 офіційних осіб та службовців, 804 технічних фахівців.

Технологічна та транспортна інфраструктури ігор XXVII Олімпіади продовжили своє функціонування до завершення Паралімпійських ігор. Понад 10000 волонтерів допомагали у проведенні ігор.

Бюджет XI Паралімпійських ігор склав близько 135000000 австралійських та добродійного фонду.

Яскраве шоу за участю зірок естради та видатних спортсменів дало старт 11 дням змагань, що зібрали разом найкращих у світі спортсменів усіх нозологій. Рекордна кількість спортсменів і команд, включно із неофіційною спортивною делегацією Східного Тимору, що брала участь у Паралімпіаді, зробила ці ігри одними з найбільш масштабних у історії Паралімпійського спорту.

Програма ігор включала 18 видів спорту, 14 з яких входять також і до Олімпійської програми, а 4 є унікальними паралімпійськими - бочі, голбол, паверліфтинг та регбі.

У структурі програми XI Паралімпійських ігор (Рис.22) порівняно із попередніми іграми, спостерігаються незначні (у межах 1-2%) коливання питомої ваги циклічних (61,2% - 59,3%), швидкісно-силових (19,4%-21,1%) та складнокоординаційних (4,8% - 5,5%) дисциплін. Відносна кількість одно- (4,5% - 4,0%) та багатоборств (1,4%-1,5%) майже не змінюється, залишається на попередньому рівні кількість спортивних ігор (8,7%).

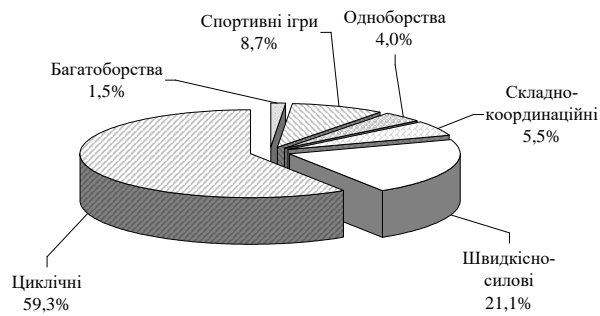

Рис.22. Структура програми XI Паралімпійських ігор

Паралімпійські змагання відбувалися, в основному (14 видів спорту з 18), у Сіднейському Олімпійському Парку. Змагання з велоспорту, верхової їзди, вітрильного спорту і кульової стрільби відбулися у спортивних комплексах, що розташовані у 30 хвилинах їзди від Олімпійського Парку. Нова гілка метро, що відповідає всім стандартам безбар'єрного середовища - наявністю ліфтів, пандусів, поліпшеного освітлення тощо, забезпечила доступ безпосередньо до Олімпійського Парку. 275 автобусів Урядової Агенції перевезень були без сходинок, із платформою, що піднімається та опускається. Було задіяно понад 150 багатofункціональних таксі для людей, які пересуваються на візках.

На іграх було розіграно 550 комплектів нагород, встановлено понад 300 світових та Паралімпійських рекордів.

Британська спортсменка на візку Т.Грей-Томпсон виграла перегони на дистанціях 100, 200, 400 та 800 метрів.

Український спортсмен з вадами зору Олександр Ясинівий встановив світовий рекорд у метанні диску. Наймолодшим Чемпіоном в історії Паралімпійських ігор став 14 річний тотально сліпий український плавець Олександр Мащенко

Джейсон Венінг, спортсмен із Сполучених Штатів із ампутованими до колін ногами, виграв свою третю золоту медаль у плаванні на 400 м вільним стилем, побивши свій власний світовий рекорд, встановлений у 1991 році. Зі світовим рекордом фінішував український плавець Юрій Андрюшин, який переміг на дистанції 50 м. У Сіднейській Паралімпіаді жінки, які вперше змагалися у паверліфтингу протягом двох годин встановили сім світових рекордів.

Неприємним епізодом баскетбольного турніру серед спортсменів з інтелектуальними порушеннями стало те, що 10 Паралімпійських Чемпіонів - іспанських баскетболістів - за рівнем інтелекту не мали права брати участь в іграх. Золоті медалі було повернуто до Міжнародного паралімпійського комітету. Комісія Міжнародного паралімпійського комітету провела розслідування і встановила, що в про XI Паралімпійські ігри зареєструвалися користувачі зі 103 країн, а офіційна статистика Web-сторінок ігор зареєструвала 300000000 відвідувань під час проведення ігор.

Австралійська команда посіла перше місце у неофіційному заліку із 63 золотими, 39 срібними та 47 бронзовими медалями. Велика Британія була наступною із 41 золотою, 43 срібними та 47 бронзовими нагородами. За нею розташувалась Іспанія із 39 золотими, 30 срібними та 38 бронзовими медалями. Збірна команда України (див.табл.16-19) у складі 67 спортсменів брала участь у змаганнях з 8 видів спорту і виборола 37 медалей: 3 золоті, 20 срібних и 14 бронзових [4, **Error! Reference source not found.,Error! Reference source not found., Error! Reference source not found., Error! Reference source not found.**].

XII Паралімпійські ігри

2004 рік, Атени

З 17 по 28 вересня 2004 року у м. Атени (Греція) відбулися XII літні Паралімпійські ігри. Діяв спільний Організаційний комітет Олімпійських та Паралімпійських ігор.

У змаганнях з 19 видів спорту взяли участь 3969 спортсменів (2763 чоловіків та 1206 жінок) з 136 країн світу. Загальна кількість проданих квитків складала 800000.

Було акредитовано понад 3200 представників засобів масової інформації. Ігри висвітлювалися майже 50 телевізійними компаніями та агенціями.

Порівняно з XI Паралімпійськими іграми, у структурі програми XII Паралімпійських ігор, не спостерігаються коливання питомої ваги різних дисциплін за рахунок запровадження футболу для спортсменів з вадами зору та вилучення волейболу стоячи.

Медалі різного гатунку вибороли спортсмени з 73 країн, Чемпіонами Паралімпійських ігор стали атлети з 56 країн. Було встановлено 304 світових та 448 паралімпійських рекордів.

Найбільшу кількість медалей завоював плавець з Японії Маюмі Наріта - на його рахунку 7 золотих та 1 бронзова медалі.

Паралімпійська збірна команда України була представлена у складі 88 спортсменів, які змагались у 9 видах спорту. Національна збірна команда на XII літніх Паралімпійських іграх 2004 року посіла 6 місце, виборовши 24 золотих, 12 срібних, 19 бронзових медалей та встановивши 14 світових рекордів.

В неофіційному заліку перше місце посіла команда Китаю із 63 золотими 46 срібними та 32 бронзовими медалями. Велика Британія була другою, виборовши 35 золотих, 30 срібних та 29 бронзових медалей, третіми стали США із 27 золотими, 22 срібними та 39 бронзовими медалями [**Error! Reference source not found., Error! Reference source not found.**].

ЗИМОВІ ПАРАЛІМПІЙСЬКІ ІГРИ

Зимові види спорту для інвалідів почали поступово виникати після Другої світової війни, тому що багато постраждалих військовослужбовців намагалися повернутися до своїх спортивних занять.

Один з засновників зимового спорту для інвалідів австрієць З.Звікнагль (S.Zwicznagl) із двома ампутованими ногами, експериментував із використанням протезів у лижному спорті. Нововведення торкнулися і лижного спорядження. Виник, наприклад, трьохслід (three-track) - лижа на одній нозі, із використанням двох аутригерів (outriggers) - лижних палиць-стабілізаторів(Рис.23, [**Error! Reference source not found.**]), що мають закріплені маленькі лижі і разом з лижею залишають на снігу три сліди.

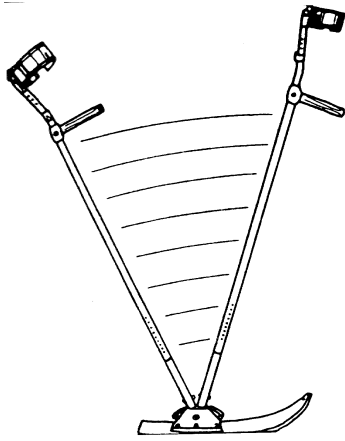

Рис.23. Стабілізатор - аутригер

Перші змагання з лижного спорту three-track у Австрії у лютому 1948 року зібрали 17 учасників. З 1970 року розпочалися змагання з лижного спорту між спортсменами різних нозологічних груп[4, **Error! Reference source not found.,Error! Reference source not found., Error! Reference source not found., Error! Reference source not found.**].

У 1974 році був проведений перший Чемпіонат світу у Гранд Борнанд, у Франції, у програмі якого були представлені гірськолижний спорт і лижні гонки для спортсменів з ампутаціями і вадами зору.

У сучасних зимових Паралімпійських іграх спортсмени з вадами зору беруть участь у змаганнях у парі з лідером - зрячим спортсменом. Спортсмени з однобічною ампутацією вище коліна змагаються на одній лижі зі стабілізаторами, з однобічною ампутацією нижче коліна, можуть використовувати протези і змагатися так само, як здорові спортсмени. Спортсмени з двобічними ампутаціями або з ушкодженнями спинного мозку використовують лижні "боби" і т.д.

Спортсмени розподіляються на стартові групи, позначені "LW" або "B" (від англ. "locomotion winter" - рух взимку та "blindness" - сліпота)

Так, учасники змагань з гірськолижного спорту поділяються на три категорії: спортсмени що змагаються стоячи (LW1-LW9), сидячи на пристосуванні "монолижа" або "боб" (LW10-LW12), спортсмени з порушенням зору (B1-3). Учасники змагань з лижних гонок і біатлону розділяються на три основні категорії: спортсмени, що змагаються стоячи (LW2-9), сидячи (LW10-12), із порушенням зору (B1-3). У свою чергу кожна категорія поділяється на класи у відповідності зі ступенем наявного порушення організму. Існують також комбіновані класи із

системою гандикапу. До призупинення участі *INAS-FID* у Паралімпійських іграх (2000 р.), спортсмени з порушеннями інтелекту виступали в окремій групі. Більш детально класифікації спортсменів у Паралімпійських іграх подано у відповідному розділі. Хронологію і нозологічний склад учасників зимових Паралімпійських ігор представлено у табл. 10-11 відповідно.

Таблиця 5

Хронологія зимових Паралімпійських ігор

Проведення ігор			Кількість учасників	
Ігри	Рік	Місце	Спортсменів	Країн
I	1976	Орнсколдсвік, Швеція	250*	14
II	1980	Гейло, Норвегія	350*	18
III	1984	Інсбрук, Австрія	350*	22
IV	1988	Інсбрук, Австрія	397	22
V	1992	Альбервілль, Франція	475	24
VI	1994	Ліллекхаммер, Норвегія	1000*	31
VII	1998	Нагано, Японія	571	32
VIII	2002	Солт-Лейк-Сіті, США	580	36
IX	2004	Турин, Італія	600*	39

*орієнтовна кількість

Перші зимові Паралімпійські ігри проводилися в 1976 році у Орнсколдсвіку, Швеція. Були проведені змагання з гірськолижного спорту і лижних гонок серед спортсменів з ампутаціями і вадами зору, як показовий вид було подано санні перегони.

У неофіційному командному заліку першенствували німецька команда, що завоювала 27 медалей (9 золотих, 12 срібних та 6 бронзових), швейцарські спортсмени з 11 медалями (9 золотими, срібною та бронзовою) і паралімпійці Фінляндії з 8 золотими, 7 срібними і 7 бронзовими медалями.

Успіх перших ігор спонукав організаторів до проведення других зимових Паралімпійських ігор у 1980 році в Гейло, Норвегія, де також був проведений показовий захід - швидкісний спуск на санях.

У неофіційному заліку перемогла команда Фінляндії, на рахунку якої було 13 золотих, 7 срібних і 9 бронзових медалей. За ній розташувалися Норвегія з 11 золотими, 7 срібними, 4 бронзовими медалями й Австрія - по 6 золотих і бронзових, 10 срібних медалей.

Нозологічні групи спортсменів у зимових Паралімпійських іграх

Рік та місце проведення Паралімпійських ігор	Вади зору	Ампутації	Пошкодження спинного мозку	Інші порушення опорно-рухового апарату ("Les Autres")	Церебральний параліч	Порушення інтелекту
1976, Орнсколдсвік						
1980, Гейло						
1984, Інсбрук						
1988, Інсбрук						
1992, Альбервілль						
1994, Лілехаммер						
1998, Нагано						
2002, Солт-Лейк-Сіті						
2004, Турин						

 Демонстраційна участь

У 1984 році, на XIV зимових Олімпійських іграх у Сараєво 30 спортсменів-ампутантів продемонстрували гігантський слалом на трьох лижах. III зимові Паралімпійські ігри проходили в 1984 році в Інсбруці, Австрія і завершилися перемогою австрійської команди з 41 золотою, 21 срібною і 20 бронзовими медалями. Другими були фіни - 19 золотих, 9 срібних і 6 бронзових медалей, третіми - норвежці (15-14-12).

Зимова Паралімпіада 1988 року знову проводилася у Інсбруці, Австрія. Паралімпійці не зібралися в Олімпійському Калгарі через фінансові й організаційні проблеми. У IV зимових Паралімпійських іграх взяли участь 397 спортсменів із 22

країн. Вперше були проведені змагання з гірськолижного спорту і лижних гонок сидячи в бобах.

У цих іграх уперше взяла участь команда СРСР, що завоювала 2 бронзові медалі. Норвегія, Австрія і Німеччина завоювали 60 (25-21-14), 44 (20-10-14) і 30 (9-11-10) медалей відповідно.

V зимові Паралімпійські ігри проходили в Альбервіллі (Франція) у 1992 році. Вперше зимові Паралімпійські ігри були проведеними у столиці зимових пересування на візках. Церемонія відкриття відбулася 10 березня у присутності Її Величності королеви Норвегії. Гора Хаф'ель, висотою 1050 м стала ареною проведення блискучих і ефектних змагань у гірськолижному спорті. Норвежець Като Заль Педерсен, який запалив Паралімпійський вогонь, переміг у супергіганті, а 14 золотими медалями, за нею були Сполучені Штати із 13 золотими нагородами. Збірна команда України (12 спортсменів) завоювала 9 медалей: 3 золоті, 2 срібні, 4 бронзові.

Ігри у Нагано яскраво продемонстрували зростання суспільного інтересу до зимового Паралімпійського спорту, для їх висвітлення прибуло 1468 представників засобів масової інформації. Під час ігор було зареєстровано 151376 глядачів, у тому числі 15634 на Церемоніях відкриття і закриття. Офіційна Web-сторінка ігор зареєструвала протягом ігор 7700000 відвідувань, по 1000000 у перший та другий дні змагань.

VIII зимові Паралімпійські ігри 2002 року проводилися 7-16 березня в Солт-Лейк-Сіті, у США. Логотип ігор зображував атлета і символізував грацію, гнучкість і спритність спортсмена-паралімпійця

Вперше діяв спільний Організаційний комітет зимових Олімпійських і зимових Паралімпійських ігор. "Ця концепція була дуже успішна і буде моделлю для усіх майбутніх Оргкомітетів" сказав Президент Міжнародного паралімпійського комітету Ф.Кравен [**Error! Reference source not found.**]. Оргкомітети Атен-2004 і Турина-2006 офіційно прийняли цю структуру.

Церемонія відкриття ігор (**Error! Reference source not found.**) відбулася 7 березня на Олімпійському стадіоні Райс-Екклз.

Ерік Вейхенмейер, перший сліпий спортсмен, що підкорив Еверест, ніс Паралімпійський смолоскип у супроводі собаки-поводиря і запалив Паралімпійський вогонь разом з американськими монолижниками Маффі Девис та Крисом Вадделлом.

Кваліфікаційні стандарти Солт-Лейк-Сіті були дуже суворими для забезпечення високого рівня результатів і проведення ігор. 58-річна норвезька спортсменка Ронгільда Мюклебуст виграла у своєму класі (LW-12) чотири лижні гонки сидячи і одну в біатлоні, випередивши українку Олену Юрковську, що завоювала 1 срібну і три бронзових медалі

З 250000 квитків, було продано біля 85 %. Найбільша кількість глядачів відвідала Церемонію відкриття і хокейний фінал США - Норвегія, де першенствували хокеїсти США.

Ігри висвітлювалися понад 800-ми акредитованими представниками засобів масової інформації, велися всесвітні прямі трансляції змагань.

Збірна команда України у складі 11 спортсменів завоювала 12 медалей (6 срібних і 6 бронзових).

У неофіційному командному заліку перше місце виборола Німеччина, на рахунку якої було 33 медалі, у тому числі 17 золотих, 1 срібна і 15 бронзових. Другими були спортсмени США з 43 медалями (10 золотих, 22 срібних і 11 бронзових), третіми норвежці з 19 медалями, серед яких було 10 золотих, 3 срібних і 6 бронзових.

Рекомендована література

Базова

1. Бріскін Ю. А. Вступ до теорії спорту інвалідів: [навч. посіб. для студ. ВНЗ фіз. вих. і с.] / Юрій Бріскін, Аліна Передерій. – Л.: «Апріорі», 2008. – 68 с., іл.. – ISBN: 78-966-8256-71-4
2. Бріскін Ю. А. Спорт інвалідів : [підруч. для студ. ВНЗ фіз. виховання і спорту] / Ю. А. Бріскін. – К. : Олімпійська література, 2006. – 263 с. – ISBN 966-7133-79-6
3. Бріскін Ю.А. Адаптивний спорт. Спеціальні Олімпіади: навчальний посібник. - Львів: "Ахіл", 2003. - 128 с.

4. Бріскін Ю.А. Організаційні основи Паралімпійського спорту: навчальний посібник. - Л.:“Кобзар”, 2004. - 180 с., іл.

Допоміжна

1. Передерій А., Борисова О., Брискин Ю. Общая характеристика классификаций в спорте инвалидов // Наука в олимпийском спорте. - 2006. - № 1. - С. 50-54.
2. Бріскін Ю.А.,Передерій А.В. Класифікаційні стратегії Паралімпійського спорту //Оздоровча і спортивна робота з неповносправними / За заг.ред. Бріскіна Ю., Линця М., Боляха Е., Мігасевича Ю. Львів: Видавець Тарас Сорока.- 2004.- - С. 22-29
3. Григоренко В.Г. Дифференциально-интегральный подход в организации педагогической системы коррекции двигательной сферы инвалидов с нарушениями функций спинного мозга // Тезисы докладов 1-й Всесоюзной научной конференции “Физическая культура и спорт инвалидов”. -Одесса, 1989.
4. Григоренко В.Г. Принцип дифференциально-интегральных оптимумов - Симаков Ю.П. Генезис и типологическая классификация параолимпийского движения // Теория и практика физической культуры. -1991. -№ 7. -С. 7-10.
5. Симаков Ю.П. Параолимпийское движение: структура и тенденции развития // ВНИИФК. Тезисы всесоюзной науч. конф. по проблемам олимпийского спорта (Челябинск, 22-26 мая 1991 г.). -М., 1991. -С. 48-50.
6. Соболевский В.И. Этико-деонтологические аспекты физкультурно-оздоровительной работы среди инвалидов // Теория и практика физической культуры. -1990. -№ 1. -С. 48-50.

Інформаційні ресурси

1. Мультимедійне забезпечення
2. www.paralympic.org
3. www.paralympic.org.ua
4. www.specialolympics.org
5. www.deaflympics.org
6. www.ciiss.com
7. www.ibsa-sports.org

